



# GRAI ȘI SUFLET ROMÂNESC

Calendar comemorativ

26 Octombrie 1844:

Azi se împlinesc 97 de ani de când s'a născut **Necula Beldiceanu**, cunoscutul profesor și poet al Iașului de odinioară. A publicat câteva studii de istorie veche: **Antichitățile dela Cucuteni**, **Epitaful aflat la hunești** etc. Numele lui însă s'a păstrat pentru viitorime prin frumoasele poezii pe care le-a publicat în „Convorbiri literare”, „Contemporanul” și „Arhiva” din Iași. El face parte din rândurile scriitorilor cari în operele lor s'au inspirat din datinele și credințele poporului și au zugrăvit cu mult drag și multă măiestrie frumusețile pământului. Născut și crescut la țară (Preuțești, din județul Baia), a cunoscut bine literatura poporului, a vorbit și simțit în graiul lui minunat, îmbogățindu-și inima și sufletul din aceste comori, comori pe cari, apoi, le-a întrupat în poeziile sale. Printre altele a scris o serie de poezii în formă populară pe care le-a numit doine, ca: **Doina dorului**, **Doina voinicului**, **Doina mângâerii** etc. Una din frumoasele poezii, în care cântă datinile poporului:

**SARA LUI SF. VASILE**

*Prin orașe răsfățate,  
Prin bordeie și prin sate,  
Sara după asfințit  
Urătorii au pornit.*

*Simbolul de avuție,  
Plugul binevestitor  
Ne aduce bucurie  
An de bunuri roditori.*

*Vorba legănată merge,  
Sună clopotul tot rar:  
Pocnesc bicele de-odată,  
Inimile viu tresar.*

Intocmai ca marea personalitate **B. P. Hașdeu**, și poetul **N. Beldiceanu** a trebuit să sufere o cruntă lovitură din partea sorții. Un copil drag i-a fost răpit în floarea vârstei. Durerea tatălui desnădăjduit a fost exprimată în poezia **Sorin**. Redăm din ea câteva versuri:

*Se lasă gerul pe pământ  
Tu dormi, Sorine, în mormânt  
O, dac' ai fost ca să te duci  
In lumea tristelor văluci,  
De ce, frumosule pribeag,  
Ai mai trecut al vieții prag?  
Sufierea mea, căldura mea,  
Lumină ce n'oi mai vedea!  
Cum te simt eu, cum de port  
In inima mea mort!....*

26 Octombrie 1873:

Acum 68 de ani s'a născut la Câmpulung poetul **D. Nanu**. Debutază în literatură la vârsta de 15 ani, pe când era elev la Liceul „Sf. Sava”. În 1934 și-a strâns toate versurile dintre anii 1902—1934 într'un volum masiv intitulat **Poezii** (grupate așa: **Pronaos**, **Natura**, **In nostalgia unui cămin**, **Umanitatea**, **Dumnezeu**, etc.), care a fost premiat de Academia Română. Dotat cu o adâncă cultură filosofică, a dat literaturii opere de adevărată valoare artistică. O poezie din volumul **Nocturne**:

**SINGURĂTATEA**

*Pe margini de ferestre, luna  
Sfioasă razele și târește,  
De-alungul zidurilor albe  
Pe care tainic le lungeste.*

*Și n'cet, încet prin întuneric  
Ca sulii străvezii le'nclină,  
Iar pe podelele întinse  
Cresc pete clare de lumină...*

*Oglinzi, sofale neatinsse  
In locuri au încremenit,  
Și limba ceasului stă mută  
Și timpul parcă s'a oprit.*

*In nimbul razelor de lună  
O floare singură din glastră  
Se'nalță străjuind iăcerea  
Senină ca o stea albastră.*

**Autumnală**

Tânjesc pe gene fluturi de vis și de tristețe.  
Amurgul ne plesnește cu spice roșii 'n fețe  
Când căutăm în taina văltoarelor de vise  
Oracolele toamnei, cu aur veșted scrise,  
Ne șovăește pasul pe vraf de frunze-uscate,  
Pe inimi cerne toamna betelei brumate,  
Unduitoare trestii bat lungi mătăanii 'n vaer  
Și firele tăcerii le deapănă din caer  
Amurgul, să ne țeasă singurătăți în sânge...  
O toacă de vecerne neliniștile-și plânge,  
Marj fluturi de rugină se abat în vântul șuer  
Și cad pe ape-aprinse. Preludiu trist: un greer  
Pe-o frunză arsă-și plânge mahnirea'n melodie  
Și vântu-i smulge struna... In zarea brumărie  
Ard pasări mari lipite de pleoapa sură-a serii,  
Se scutură pe frunte frunzișele tăcerii,  
Pălesc tălângi în sânge cu svon buimac de seară,  
Grea horbotă de jale s'așterne pe vioară  
Și amintirea urcă încet în gând... Acum  
Frunzare vechi de vise se scutură în scrum.

F. PĂCURARIU

**Interior de biserică**

Cerul, stropitu-mi-a pleoapele;  
Mă cheamă în taină Deaproapele.  
Cădelnița svârle fum de tămâie,  
Sufletul e pasăre în colivie.

Potirul cu roadă din spice  
Și picuri din boabe de strugur,  
E fulger venit să despice  
Furtuna greșelii în mugur.

Pe buze, e murmur de rugă,  
Domnul se'mbracă în cântec și glugă.  
Ploaie de liniști din norul de slavă  
Udă brazda din suflet, fără zăbavă.

Părtaș vieții de veci  
E sufletul vrerilor 'nalte.  
Cuvântul e puntea ce-o treci,  
Ca viersul să cânte, să salte.

VICTOR ILIEȘIU



Din Maramaros...

**BOCOTANII**

— Du-te, și-l întreabă ce gânduri are. Că eu am pețitori din B. și de nu vrea el, mă mărit. Cheamă-l la poartă, da' să n'audă nime.  
— N'ai nici o grije. Știu eu cum să fac.  
— Ce te două prietene vorbeau tainic, în spre seară.  
— Și-apoi, hai și-mi spune, hăi Ioană guruză.  
— Știu eu cum să fac, hăi Căli.  
— Călina se întoarce în casă și continuă discuția cu feciorul venit din al doilea sat, în pețite, cu mamă-sa.  
— Așa, hăi Călina mătușii, de ți-a plăcea, și-i vrea, Pătrucu meu are casă, pământ, boi și noroc să vă dea Dumnezeu, zise viitoarea soacră.  
— Tare bine a și, răspuse mama Călinii. Tu ce zici, hăi Căli?  
— Călina se uită spre flăcăul care stătea cuminte și o privea cu dragoste, căci a văzut-o mai de multe ori trecând pe la ei prin sat, și pe la fân în hotarul lor  
— Omvedea, mămuică, ne-om mai gândi și-om trimete răspuns.  
\*  
— Ioana se învârtea pe lângă casa lui Dumitru, feciorul celui mai bocotan om din sat.

Nu-i venea să strige, că sar căinii, dar aștepta să iasă cineva afară, că nu de mult a inserat. Se auzi ușa. Numai de-ar fi Măriuca, sora lui Dumitru, cu care era prietenă bună.  
— Tu Măriucă!  
— Ce-i? se auzi vocea cunoscută.  
— Hai pân' aici.  
— Tu ești Ioana?  
— Eu. Acasă-i Dumitru?  
— Acasă.  
— Ce face?  
— Cinează. Amu o sosit cu caru.  
— Spune-i să zie până aici.  
— Bine, I-oi spune. Noapte bună!  
Dumitru eși, trăgând dintr'o țigară.  
— Ce m'ai chemat?  
— Hai mai aproape, să-ți spun oarece.  
— Ce?  
— M'o manat Călina. Are pețitori din Berbești.  
— Pe cine?  
— Nu știu. Atâta mi-o spus: Să te 'ntreb: Ce ai de gând? Vrea să știe.  
— Oiu vedea.  
— Ce-i vedea?  
— Ce-a zice tata. El e stăpănu.  
— Atunci îi spun că nu.  
— Ba să nu-i spui. Am zis: oiu vedea. Să mai aștepte. Până alaltămâni i-oi da răspuns.  
— Bine. Noapte bună.  
— Noapte bună.

**Vise în amurg**

Plutesc în visări. Soarele ce apune înroșind cerul parcă mă înțelege.  
Din apusul fantastic desprind fire din care țes poveștile mute. Acest apus sângerând mă face să privesc totul printr'un păinjenț de fin argint.  
Și privind numai într'un singur punct la poartă roșie — ce dispare încet — ascunzându-se după norii alburii, în mine se deșteaptă doruri necunoscute până azi și'n sufletul meu, picură cadentat o melodie de clopote albe.  
Te văd! Te simt aproape! Mă confund cu tine frumoasă natură! Mă simți mică, mică încât aș încapa bine într'un potir de vioară din sônul tău.  
Vreau să fiu și eu cu tine! Mereu cu tine. O umbră nedeslipită de frumusețea ta.  
Natură! Tu ești mama primelor iluzii și soră blândă a visului înaripat.  
Degeaba dorințe deșarte mă dobor. Tu zâmbești din nemurire cu dragoste și pușină mândrie.  
O! Da! Știu. Tu ești mare. Ești marea creatură, ce nu va muri niciodată! Ești zână frumoasă ce schimbă toalete superbe, rupte din culorilor curcubeului ceresc.  
Eu, nu pot fi cu tine!  
Eu sunt o mică bucată de humă însuflețită ce te privesc cu admirație și în taină doar îți spun gândurile mele...

Atunci când erai îmbrăcată în haină albă de spumă țesută din fulgii de nea, atunci m'ai făcut să uit toate durerile. Albul tău m'a mângâiat duios. Pe sunetele vijelioase ale lăutarului tău de atunci: Moș Crivăț, ajungeau în mine povești de altădată, povești de mame străine... de mult, când pomul de Crăciun, m'aștepta gătit și nins cu păr de înger...  
Pe urmă... ți-ai schimbat toaleta superbă luându-ți pe umeri vâl subțire roz-pal, împietrit din petalele primelor flori... Ca decor pus verdele luncilor tale... Era primăvară, sufletul meu pătrunse deasemenea parfum vâjit din frumuseți de Maiu... și'n inima mea era tot primăvară.  
Azi ești în culmea splendorii...  
Azi ai vestmânt minune, căzut din cer în bastru. Cerul te-a nins cu flori ce te îmbracă formându-ți pe umeri noduri de mantie: lechete mari... în culori viu... Razele soarelui vară îți luminează fața și sub mângăerile surăzi fericită... Și eu mă bucur de fericităta. In sufletul meu s'a strecurat pe ascuns picătură din frumusețea ce te învâluie... boabele tale de rouă — mărgelile de dimineață — văd toată splendoarea ta.  
Și mâine... vei fi pentru mine aceeași minune. Te vei înfășura în vâl ruginiu și pe neașteptate, vor cădea frunze galbene de pomi de măgiți... Va fi toamnă... Acorduri de ghitară galbenă, vor pătrunde în sufletul meu.

Și visările mele se opresc.  
Pe cer în locul petei de sânge, ochii mei acum lucefaru. Natura îmbracă splendoarea hăii de seară: neagră bordată cu stele de cer.  
PIA DRAG